

УДК 94(47+57)"18":930.25:929(477)"19"Сорокіна

В. В. Горєва,
кандидат історичних наук
Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського

ОСОБОВИЙ АРХІВ ОЛЬГИ ІВАНІВНИ СОРОКІНОЇ (1892–1988): СТРУКТУРА ТА СКЛАД ФОНДУ

Розглянуто склад та зміст особового архівного фонду декабристознавця О. І. Сорокіної, проаналізовано інформаційну наповненість та надано характеристику структурних груп документів. Особливу увагу приділено розділу «Листування». До статті додано переліки зібраних О. І. Сорокіною портретів декабристів та фотографії їхніх могил, надгробних плит, пам'ятників.

Ключові слова: Інститут рукопису НБУВ, О. І. Сорокіна, особовий архівний фонд, архівні документи, декабристи, наукове описання.

В Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (далі – ІР НБУВ) зберігається особовий архівний фонд педагога, історика-аматора, краєзнавця Ольги Іванівни Сорокіної. Значну частину свого життя вона присвятила пошуку документальних свідчень про життя та діяльність декабристів. Свою зацікавленість долею декабристів Ольга Іванівна пояснювала належністю до роду декабриста Юліана Казимировича Люблінського, про що свідчило дівоче прізвище її матері – Люблінська.

Життєвий шлях О. І. Сорокіної, її історичні шукання, краєзнавчі напрацювання, громадська діяльність залишаються маловідомими для широкого загалу, тож спробуємо в нашій статті заповнити цю лауну, проаналізувавши склад та зміст документів її особового архіву, що нині перебуває на стадії опрацювання.

Ольга Іванівна Сорокіна народилася у 1892 р. в м. Кам'янці (нині м. Кам'янець-Подільський) Хмельницької області. Батько був сільським учителем, мати – домогосподаркою. У 1906 р. закінчила чотирирічне училище, в 1910 р. – Немирівську прогімназію. У 1913 р. склала іспит на звання учителя сільської школи, а пізніше, в 1930 р., закінчила заочно Харківський педагогічний інститут. Педагогічна діяльність О. І. Сорокіної охоплює період з 1914 по 1958 р. Так, у 1914–1920 рр. вона працювала в різних школах Літинського району Вінницької області – в селах Лозова, Курилівці, Боркове і Балине.

© В. В. Горєва, 2015

Разом з чоловіком, Сергієм Порфировичем Сорокіним, теж учителем за освітою, з 1920 по 1931 р. викладала в школі № 7 м. Новокостянтинівка Летичівського району Хмельницької області.

Після переїзду до м. Ленінграда до заміжньої доньки Олени Сергіївни Захарової у 1931–1934 р. Ольга Іванівна працювала в школі с. Володарська Ленінградської області, а по смерті чоловіка, у 1934–1941 рр., – у ленінградських школах № 265 та № 276, де викладала російську мову та літературу. У 1941 р. її евакуювано разом зі школярами на Урал, в с. Велика Дубська Ірбітського району Свердловської області, і до 1944 р. О. І. Сорокіна пропрацювала в місцевій сільській школі. За викликом районного відділу народної освіти в 1944 р. повернулася, і до пенсії (1958 р.) учительвала в ленінградських школах № 113 та № 114.

Ольга Іванівна увесь цей час брала активну участь у різноманітних громадських заходах. Так, у Новокостянтинівці вона стала організатором жіночої ради, завідувала читальним залом, проводила культурно-освітню роботу серед читачів. На Уралі була художнім оформлювачем гуртка художньої самодіяльності, а в Ленінграді вже сама організовувала шкільні самодіяльні гуртки. На громадських засадах Ольга Іванівна проводила вечірні заняття в школі при міліції Ленінського району м. Ленінграда, брала участь у відбудові міста. Нагороджена медаллю «За доблесний труд у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Померла О. І. Сорокіна в Ленінграді 27 січня 1988 р. у віці 95 років. Урну з прахом донька захоронила в с. Бережанка Хмельницького району Хмельницької області, де проживали їхні родичі.

У 1991 р. особовий архів О. І. Сорокіної за її заповітом був переданий О. С. Захаровою в дар до Бібліотеки. На постійне зберігання до рукописного відділу надійшло понад 1800 документів, з них близько 1600 портретів та фотографій, що стосуються життя, діяльності та вшанування декабристів, з яких був сформований особовий архівний фонд № 325.

На сьогодні архів проходить науково-технічне опрацювання. Під час первинної систематизації особового фонду № 325 «Сорокіна Ольга Іванівна (1892–1988) – історик, педагог», що надійшов у розсипу, було виділено такі основні групи документів: 1) біографічні матеріали; 2) наукові та творчі матеріали; 3) листування; 4) фотографії; 5) матеріали родичів фондоутворювача; 6) матеріали про фондоутворювача.

До біографічних матеріалів відноситься біографія О. І. Сорокіної, написана її донькою в 1990 р., щоденникові нотатки, записники.

Найбільший розділ фонду «Наукові та творчі матеріали» складається з підрозділів: 1) замітки, робочі зошити; 2) репродукції портретів декабристів та історичних діячів; 3) фотографії могил декабристів;

4) зображення будинків декабристів; 5) художні зображення декабристів; 6) фотографії місць заслання та проживання декабристів.

До складу першого підрозділу належать власноручні замітки О. І. Со-рокіної про М. В. Трубецьку, про відкриття музею декабристів в м. Києві, по вул. Володимирській, 3; робочі зошити з виписками, історичними замітками та бібліографією про родини Трубецьких, Давидових, Волконських та інших учасників антиурядового повстання. Розкривають поетичний таланти Ольги Іванівни її вірші – «Долой войну», «Пушкинские горы» та «Декабристы».

До другого підрозділу належать фотокопії, поліграфічні репродукції, вирізки з друкованих видань з портретами декабристів та членів їхніх родин (дружин, найближчих родичів), а також портретами історичних, політичних, культурних діячів кінця XVII – початку XX ст.: членів родин Волконських, Воронцових, Голіциних, Давидових, Куракіних, Лавалів, Муравйових, Нарішкіних, Орлових, Раєвських, Строганових, Трубецьких, Шаховських, Юсупових та ін. (повний перелік портретів див. у додатку 1). Також є вирізки з родовідними таблицями князів Волконських та Г. Д. Строганова.

До третього підрозділу віднесені фотографії пам'ятників, могил, надгробних плит декабристів та їхніх дружин і дітей. Серед них фото могил декабристів, що померли у засланні: братів Борисових, братів Кюхельбекерів, О. М. Муравйова і його батька М. М. Муравйова, М. О. Назімова, М. О. Панова та інших (див. додаток 2).

Четвертий підрозділ репрезентує поліграфічні репродукції і вирізки із зображеннями будівель родин декабристів (будинки Лавалів, дача Нарішкіна, садиба Оболенських, колишній палац графа Строганова, будинки – В. І. Туманського в Полтавській обл., Давидових в м. Кам'янка на Подніпров'ї, Б. М. Юсупова та І. М. Муравйова-Апостола в м. Москва, О. М. Булатова в м. Санкт-Петербург, П. І. Пестеля в м. Тульчин Вінницької обл. тощо). Умови життя та побуту декабристів під час заслання в Сибір розкривають світлинами їхніх помешкань, а саме: будинків І. І. Горбачевського в Петровському Заводі (нині – м. Петровськ-Забайкальський), М. К. Кюхельбекера в с. Баргузін у Республіці Бурятія, В. К. Кюхельбекера в с. Смоліно біля м. Тобольськ Тюменської обл., М. О. Фонвізіна, П. М. Свистунова та О. М. Муравйова в м. Тобольськ Тюменської обл., І. Д. Якушкіна та М. І. Муравйова-Апостола в м. Ялуторовськ Тюменської обл., С. Г. Волконського у с. Урік та с. Усть-Куда Іркутської обл. та в м. Іркутськ, С. П. Трубецького в м. Чита, О. О. Крюкова в м. Мінусинськ Красноярського краю, родини Бестужевих в м. Чита та с. Селенгінськ у Республіці Бурятія. Є комплекс фотографій садиб та будинків родини Трубецьких на Київщині.

У п'ятому підрозділі зібрані поліграфічні репродукції зі зробленими у засланні роботами М. О. Бестужева, на яких зображено будинки, внутрішні двори, господарські будівлі, камери ув'язнення декабристів у Петровському острозі, церква та загальний вид Петровського заводу, пейзажі Чити і навколишніх сіл (усього 46 шт.). Окрім цього, є вирізки з друкованих видань з репродукціями К. П. Бегрова, П. М. Кошарова, А. Є. Мартинова, О. М. Муравйова, М. П. Репіна та ін., а також карта Європи, виконана В. Ф. Раєвським у 1810-х роках та план розташування повсталіх частин і урядових військ на Сенатській площі 14 грудня 1825 р. невідомого художника.

До цього ж підрозділу віднесено фотографії архітектурних та культурних пам'яток м. Нижній Тагіл різних часів та портретні мініатюри родини Демидових 1702–1917 рр. (39 шт.), які О. І. Сорокіній надіслав професор-краєзнавець О. Ф. Кожевников. Також представлено зібрані Ольгою Іванівною поліграфічні репродукції пейзажів і різних видів міст України та Росії: м. Чита (Забайкальський край), с. Акатуй Нерчинського гірничого округу, м. Іркутськ, м. Суздаль (Володимирська обл.), м. Ялutorовськ (Тюменська обл.), українські міста Одеса, Біла Церква та ін.

Група документів «Листування» вміщує офіційну та приватну епістолярну спадщину О. І. Сорокіної. Її листи є свідченням її великої зацікавленості краєзнавчими дослідженнями. Не маючи історичної освіти, вона ретельно відшукувала відсутні у музеях та архівах портрети декабристів та їхніх родин, за власний кошт замовляла їхні копії та разом з книгами й іншою інформацією про декабристів надсилала до закладів культури.

Так, вона тісно співпрацювала з Іркутським обласним краєзнавчим музеєм, куди відправляла фотографії портретів декабристів, їхніх дружин, членів родини тощо, і наукові співробітники цього музею Н. Г. Калякіна та Н. О. Струк у своїх листах-подяках відзначали, що за сприяння Ольги Іванівни в 1970 р. було відкрито виставку «Декабристи у Східному Сибіру» в будинку С. П. Трубецького.

Великий внесок Ольга Іванівна зробила у виставкову роботу краєзнавчого історичного музею в м. Нижній Тагіл. В листі директора музею К. Баташевої від 7 червня 1960 р. інформується, що в цьому закладі відкрито фонд О. І. Сорокіної, а в листі від 15 квітня 1961 р. колектив музею висловлює подяку за «... невтомну працю зі збирання, розшуку всіляких матеріалів, відомостей, фотографій про історичних діячів XIX ст.». В наступному листі К. Баташева написала, що Ольга Іванівна розкрила багато цікавих сторінок з історії роду Демидових (вона надсилала портрети, інформацію про окремі епізоди з життя тощо), що дало змогу виправити в музеї деякі неточності і навіть помилки.

У 1973 р. на прохання співробітників Центрального історичного архіву м. Ленінград А. Л. Войштейн та В. П. Павлової Ольга Іванівна зустрілася з ними в колишньому будинку Лавалів (батьків К. І. Трубецької) і подарувала їм фотографії декабристів.

У 1975 р. О. І. Сорокіна направляє книги про декабристів та фото їхніх портретів до громадського музею Макарівського районного відділу культури Київської області, таким чином посприявши організації стенда до 150-річчя повстання декабристів.

Багато книг та ілюстрацій вона відправляла до музеїв Чити, Іркутська, Нижнього Тагілу та в Пушкінський Дім.

Серед приватного епістолярію найбільший комплекс становить листування з Марією Володимирівною Трубецькою, правнучкою О. П. Трубецького, брата декабриста С. П. Трубецького, за твердженням самої Марії Володимирівни – останньої з роду Трубецьких. Ольга Іванівна познайомилася з нею в Києві, де в 1956–1958 рр. клопоталася про відкриття музею декабристів у будинку № 3 по вул. Володимирській. Як свідчать листи Марії Володимирівни, в цьому будинку з березня по листопад 1825 р. жили декабрист С. П. Трубецької зі своєю дружиною Катериною Іванівною (уродж. Лаваль), а потім – їхні нащадки, включаючи Марію Володимирівну. Тут також відбувалися зібрання Південного товариства декабристів, про що Ольга Іванівна написала три листи І. Л. Андронникову в Москву. До Києва було направлено комісію для перевірки цього факту і за підсумками її роботи прийнято рішення про реставрацію будинку і відкриття в ньому музею. До відкриття музею в Києві Ольга Іванівна приготувала понад 100 фото портретів членів родин декабристів.

Марія Володимирівна Трубецька була заміжня за Максимом Ісаєвичем Гельманом, відомим українським радянським скульптором та педагогом. Його особовий архівний фонд (ф. 286) зберігається в Інституті рукопису НБУВ, до його складу входять і 24 листа О. І. Сорокіної до М. В. Трубецької [1]. Вони листувалися протягом 20-ти років, з 1956 р. до самої смерті останньої 17 березня 1976 р. Всього в фонді О. І. Сорокіної зберігається 50 листів М. В. Трубецької до неї.

Тематика їхнього листування багатоаспектна: це автобіографічні дані Марії Володимирівни, її спогади; біографічна та генеалогічна інформація про членів родини Трубецьких, розповіді про їхні садиби, маєтки (є навіть рукописний план колишньої садиби в м. Ірпінь). Важливим у джерелознавчому аспекті є лист про реконструкцію будинку по вул. Володимирська, 3, здійснену за підтримки Академії наук СРСР і за активної участі в цьому процесі археолога П. Д. Барановського, та про рішення організувати в будинку музей історії Києва і відділ з історії декабристського руху в

Україні, про знайдені в ньому скарби часів Володимира Великого та про увагу до Марії Володимирівни з боку співробітників історичного музею як до останньої з роду Трубецьких, що народилася в цьому будинку. В інших листах міститься інформація про фотографування портретів членів родини Трубецьких, що належать Марії Володимирівни, про портрет Клеопатри Трубецької та про П. П. Демидова, про редакційну роботу для Української радянської енциклопедії та написання для неї статті, про переклад листа Давидової (можливо, лист П. П. Демидова з Парижа до своєї матері А. К. Демидової, уроджені Шернваль, про наявність якого є примітка О. І. Сорокіної та йде мова в листі О. Ф. Кожевнікова, хоча власне листа в особовому архіві не виявлено), про біографічні дані чоловіка М. В. Трубецької – М. І. Гельмана тощо. Після смерті Марії Володимирівни Ольга Іванівна отримала три листи від М. І. Гельмана з подякою за надіслані до с. Гаврощина Київської області матеріали про родину Трубецьких та з інформацією про портрети О. П. Трубецького (брата декабриста) та його дружини, подаровані М. І. Гельманом музею м. Суми.

Крім М. В. Трубецької, О. І. Сорокіна листувалася з: Івашевою Катериною Петрівною, онукою декабриста Василя Петровича Івашева; Марією Капніст, правнучкою декабриста В. В. Капніста; Ксенією Юрїівною Давидовою, директором Державного будинку-музею П. І. Чайковського в м. Клин Московської області, правнучкою декабриста В. Л. Давидова, родичкою П. І. Чайковського; Олександром Федуловичем Кожевниковим, професором-краєзнавцем з м. Нижній Тагіл; В. С. Куйдіним, видавцем книг «Записки княгині Марії Миколаївни Волконської» та «Листи Катерини Іванівни Трубецької» з м. Чита; Миколою Олексійовичем Раєвським з м. Алма-Ата, автором книги «Портрети заговорили»; Станіславом Феліксівичем Цвеком, господарем квартири в будинку по вул. Володимирській, 3, м. Київ, де зупинялись свого часу нащадки декабристів Трубецьких, Раєвських, Волконських; Костянтином Георгійовичем Паустовським, відомим радянським письменником, та багатьма іншими.

В кінець розділу вміщено листи з подяками та вітальні листівки від наукових співробітників музеїв, куди Ольга Іванівна надсилала фотознімки, книги та іншу інформацію.

Групи документів «Фотографії», «Матеріали родичів фондоутворювача» та «Матеріали про фондоутворювача» невеликі за своїм наповненням та складаються з групових фотографій О. І. Сорокіної з сестрою, чоловіком та донькою; віршів доньки та чоловіка (серед них декілька поезій з ніжними і теплими словами, присвяченими Ользі Іванівні) та автобіографії доньки.

Особовий архів Ольги Іванівни Сорокіної містить багату ілюстративну колекцію матеріалів з життя, діяльності, генеалогії декабристів та їхніх родин, епістолярну спадщину з нащадками декабристів та інші дотичні матеріали, і становить змістовний джерельний комплекс як для фахівців-істориків, так і для аматорів, які цікавляться суспільно-політичними рухами кінця XVIII – початку XIX ст.

Список використаних джерел

1. IP НБУВ, ф. 286, № 29–52.

References

1. Fond 286, Units 29–52. Institute of Manuscript, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

V. Horieva

The personal archive of Olha Ivanivna Sorokina (1892–1988): the fond’s structure and composition

The article covers the structure and contents of the personal archive of Decembrists researcher O. I. Sorokina, renders her biography and outlines the journey of her research. We analyzed the archive contents and characterized the structural groups of documents distinguished in the process of scientific and technical processing of the fond. Particular attention is paid to the documents group “Scientific and creative materials”, which consists mainly in a rich illustration collection covering the Decembrists’ life and activity. Of considerable interest is the section “Correspondence” encompassing the fond creator’s correspondence with the Decembrists’ descendants, in particular her correspondence with M. V. Trubetska. The article has annexes containing lists of O. I. Sorokina collection of Decembrists portraits and the photographs of their monuments, graves, tombstones.

Key words: O. I. Sorokina, personal archival fond, archival documents, Decembrists, scientific description.

B. B. Goreva

Личный архив Ольги Ивановны Сорокиной (1892–1988): структура и состав фонда

В статье рассмотрены структура и содержание личного архивного фонда декабристоведа О. И. Сорокиной, представлена ее биография, очерчен исследовательский путь. Проанализирована информационная наполненность и охарактеризованы структурные группы документов, выделенные в результате научно-технической обработки фонда. Особое внимание уделено группе документов «Научные и творческие материалы», которая состоит в своем большинстве из богатой иллюстративной коллекции из жизни и деятельности декабристов. Значительный

інтерес представляє розділ «Переписка», вміщуючий епістолярій фондообразователя з потомками декабристів, в частині с М. В. Трубецької. К статтю приложені переліки зібраних О. І. Сорокіної портретів декабристів і фотографій їх пам'ятників, могил, надгробних плит.

Ключевые слова: О. І. Сорокіна, особистий архівний фонд, архівні документи, декабристи, наукове описання.

Додаток 1

Список репродукцій портретів декабристів та членів їхніх родин, зібраних О. І. Сорокіною

А

Аврамов Іван Борисович, Анненков Іван Олександрович, Анненков Микола Миколайович, Анненкова Віра Іванівна, Анненкова (в заміжжі Іванова) Ольга Іванівна, Анненкова (уродж. Гьобль) Парасковія Єгорівна, Апраксін Степан Степанович, Арбузов Антон Петрович, Асенкова Варвара Миколаївна

Б

Багратіон Катерина Павлівна, Багратіон Петро Іванович, Бакунін Олександр Михайлович, Бакуніна (уродж. Муравйова) Варвара Олександрівна, Бальмен (уродж. Свистунова) Глафіра Миколаївна, Барклай-де-Толлі Михайло Богданович, Басаргін Микола Васильович, Батеньков Гаврило Степанович, Бенкендорф Олександр Христофорович, Беннісен Леонтій Леонтійович, Бестужев Микола Олександрович, Бестужев Михайло Олександрович, Бестужев Олександр Олександрович, Бестужев Олександр Феодосійович, Бестужев Олексій Петрович, Бестужева Олена Олександрівна, Бестужева Парасковія Михайлівна, Бечаснов Володимир Олександрович, Белоголовий Микола Андрійович, Беляєв Олександр Петрович, Беляєв Петро Петрович, Бистрицький Андрій Андрійович, Бібіков Олександр Ілліч, Бібікова (уродж. Муравйова-Апостол) Катерина Іванівна, Бобринська (уродж. Самолова) Софія Олександрівна, Бобрищев-Пушкін Павло Сергійович, Борх (уродж. Лаваль) Софія Іванівна, Браницька Олександра Василівна, Браницький Владислав Ксаверійович, Браницький Ксаверій Петрович, Брейткопф Анна Іванівна, Бриген Олександр Федорович, Брюллов Карл Павлович, Булатов Олександр Михайлович, Бутурліна (уродж. Воронцова) Анна Артемівна

В

Вадковська Катерина Іванівна, Вадковський Іван Федорович, Вадковський Федір Федорович, Вадковський Федір Федорович (молодший), Васильчиков Ларіон Васильович, Вегелін Олександр Іванович, Вігель Пилип Пилипович, Вінцингероде Фердинанд Федорович, Вітгенштейн Петро Християнович, Вітт Іван Осипович, Волконська Катерина Олексіївна, Волконська (уродж. Раєвська) Марія Миколаївна, Волконська Олександра Миколаївна, Волконська Олена Сергіївна, Волконська Софія Григорівна, Волконська Софія Семенівна, Волконський Володимир Михайлович, Волконський Григорій Семенович, Волконський

Дмитро Петрович, Волконський Михайло Сергійович, Волконський Семен Федорович, Волконський Сергій Григорович, Волконський Сергій Михайлович, Вороніхін Андрій Никифорович, Воронцов Артемій Іванович, Воронцов Михайло Іларіонович, Воронцов Михайло Семенович, Воронцов Олександр Романович, Воронцов Роман Іларіонович, Воронцов Семен Романович, Воронцова Анна Артемівна, Воронцова Анна Карлівна, Воронцова Єлизавета Ксаверівна, Воронцова Єлизавета Романівна, Воронцова Ірина Іванівна, Воронцова Катерина Семенівна, Воронцова (уродж. Трубецька) Марія Василівна, Воронцов-Дашков Іван Іларіонович, Воронцова-Дашкова Олександра Кирилівна, Вяземська Віра Федорівна, Вяземський Петро Андрійович

Г

Гагарін Сергій Іванович, Гамалей Платон Якович, Глінка Федір Миколайович, Глінка Юстина Карлівна, Голенішева-Кутузова Софія Олександрівна, Голіцин Борис Андрійович, Голіцин Валеріан Михайлович, Голіцин Дмитро Володимирович, Голіцин Дмитро Михайлович, Голіцин Іван Олексійович, Голіцин Михайло Михайлович, Голіцин Олександр Миколайович, Голіцин Сергій Михайлович, Голіцин Юрій Миколайович, Голіцина Анна Олександрівна, Голіцина Анна Сергіївна, Голіцина (уродж. Ізмайлова) Дар'я Петрівна, Голіцина Катерина Дмитрівна, Голіцина (уродж. Чернишова) Наталія Петрівна, Голіцина Тетяна Василівна, Горбачевський Іван Іванович, Горчаков Олексій Іванович, Гур'єв Микола Дмитрович, Гур'єва Марина Дмитрівна

Д

Давидов Василь Львович, Давидов Василь Петрович, Давидов Володимир Львович, Давидов Володимир Олександрович, Давидов Денис Васильович, Давидов Євграф Володимирович, Давидов Лев Васильович, Давидов Микола Васильович, Давидов Микола Євдокимович, Давидов Олександр Львович, Давидов Петро Львович, Давидов Юрій Львович, Давидова Аглая Антонівна, Давидова Адель Олександрівна, Давидова Катерина Миколаївна, Давидова Наталія Львівна, Давидова Олександра Іванівна, Давидова Олександра Іллівна, Давидова Тетяна Львівна; Дашкова Катерина Романівна, Дибиш-Забалканський Іван Іванович, Долгорука Марія Іванівна, Дондуков-Корсаков Михайло Олександрович, Дорохов Іван Семенович

Е

Енгельгардт Олена Олександрівна

Є

Єнтальцев Андрій Васильович, Єрмолов Олексій Петрович

Ж

Жемчужников Лев Михайлович

З

Завадовська (уродж. Влодек) Олена Михайлівна, Завалішин Дмитро Іринархович, Закревська Лідія Арсенівна, Закревський Арсеній Андрійович, Звєгінцев Олександр Іванович

I

Івашев Василь Петрович, Івашева Каміла Петрівна, Ігельстром Костянтин Густавович

K

Канкрін Єгор Францович, Канкріна (уродж. Муравйова) Катерина Захарівна, Карамзін Микола Михайлович, Каратигін Василь Андрійович, Каратигіна (уродж. Колосова) Олександра Михайлівна, Каховський Петро Григорович, Кікіна (уродж. Торсукова) Марія Ардаліонівна, Кіресєв Іван Васильович, Козицький Григорій Васильович, Колокольцева (уродж. Анічкова) Марія Іванівна, Коновніцин Микола Іванович, Коновніцин Петро Петрович, Коновніцин Петро Петрович (молодший), Коновніцина Анна Іванівна, Корзун Софія Михайлівна, Корнілов Володимир Олексійович, Корсакова Варвара Дмитрівна, Кочубей Василь Леонтійович, Кочубей Віктор Павлович, Кочубей (уродж. Васильчикова) Марія Василівна, Кочубей Наталія Вікторівна, Кочубей Софія Олександрівна, Кривцова Єлизавета Миколаївна, Кривцова Катерина Федорівна, Кульнєв Яків Петрович, Куракін Борис Іванович, Куракін Борис Олександрович, Куракін Олександр Борисович, Куракін Олексій Анатолійович, Куракін Олексій Борисович, Куракіна Агрипина Олександрівна, Куракіна Єлизавета Михайлівна, Куракіна Наталія Іванівна, Куракіна Олена Степанівна, Курута Дмитро Дмитрович, Кюхельбекер Михайло Карлович

L

Лаваль Іван Степанович, Лаваль Катерина Іванівна, Лаваль Олександра Григорівна, Лажечніков Іван Іванович, Ламздорф-Галаган Софія Петрівна, Ланський Михайло Павлович, Лебцельтерн Зінаїда Іванівна, Лепарський Станіслав Романович, Лівен Дар'я Христофорівна (уродж. Доротея фон Бенкендорф), Лісовський Микола Федорович, Літта Юлій Помпейович, Ліхарєв Володимир Миколайович, Ломоносов Михайло Васильович, Лорер Микола Іванович, Лорер Олександр Іванович, Лунін Микола Олександрович, Лунін Михайло Сергійович, Люблінський Юліан Казимирович

M

Меншиков Олександр Данилович, Меншиков Олександр Сергійович, Меншикова Дар'я Михайлівна, Меншикова Марія Олександрівна, Меншикова Олександра Олександрівна, Милорадович Михайло Андрійович, Міхельсон Іван Іванович, Мозалєвський Олександр Євтихійович, Мозган Павло Дмитрович, Мордвінов Микола Семенович, Мусін-Пушкін Олександр Олексійович, Муравйов Артемон Захарович, Муравйов Микита Артемонович, Муравйов Микита Михайлович, Муравйов Микола Миколайович, Муравйов Михайло Микитович, Муравйов Михайло Миколайович, Муравйов Олександр Миколайович, Муравйов Олександр Михайлович, Муравйова Віра Олексіївна, Муравйова Катерина Федорівна, Муравйова Олександра Григорівна, Муравйова Олександра Михайлівна, Муравйова Парасковія Михайлівна, Муравйова Софія Микитівна, Муравйов-Апостол Іван

Матвійович, Муравйов-Апостол Матвій Іванович, Муравйов-Апостол Сергій Іванович, Муравйова-Апостол Анна Семенівна, Муравйов-Карський Микола Миколайович

Н

Назімов Михайло Олександрович, Наквасін Григорій Никифорович, Нарішкін Дмитро Іванович, Нарішкін Дмитро Львович, Нарішкін Еммануїл Дмитрович, Нарішкін Кирило Олександрович, Нарішкін Лев Олександрович, Нарішкін Михайло Михайлович, Нарішкін Олександр Львович, Нарішкін Олексій Васильович, Нарішкін Семен Кирилович, Нарішкіна (уродж. Коновніцина) Єлизавета Петрівна, Нарішкіна (уродж. Новосильцева) Катерина Миколаївна, Нарішкіна Катерина Олександрівна, Нарішкіна Марія Антонівна, Нарішкіна Марія Олексіївна, Нарішкіна Марія Яківна, Нарішкіна Надія Іванівна, Нарішкіна Наталія Кирилівна, Нарішкіна Олександра Миколаївна, Нарішкіна Ольга Станіславівна, Новосильцев Володимир Дмитрович, Новосильцев Микола Миколайович, Новосильцева Катерина Володимирівна, Ностіц Григорій Іванович, Ностіц Лідія Павлівна, Ностіц (уродж. Раєвська) Олександра Олександрівна

О

Оболєнська (уродж. Урусова) Анна Олександрівна, Оболєнська (уродж. Трубецька) Дар'я Петрівна, Оболєнський Євген Петрович, Огарєв Микола Платонович, Одоєвський Олександр Іванович, Одоєвський Володимир Федорович, Оржицький Микола Миколайович, Орлов Володимир Володимирович, Орлов Володимир Григорович, Орлов Іван Григорович, Орлов Михайло Федорович, Орлов Олексій Григорович, Орлов Олексій Федорович, Орлова (уродж. Чесменська) Анна Олексіївна, Орлова (уродж. Зінов'єва) Катерина Миколаївна, Орлова (уродж. Раєвська) Катерина Миколаївна, Орлов-Денисов Петро Михайлович, Охотніков Олексій Якович

П

Панов Микола Олексійович, Паскевич Іван Федорович, Перовський Василь Олексійович, Перовський Лев Олексійович, Перовський Олексій Олексійович, Пестель Павло Іванович, Переслена (уродж. Давидова) Катерина Василівна, Повало-Швейковський Іван Семенович, Поджіо Йосиф Вікторович, Поджіо Олександр Вікторович, Полежасєв Олександр Іванович, Потьомкін Григорій Олександрович, Потьомкін Петро Іванович, Потьомкіна (уродж. Трубецька) Єлизавета Петрівна, Потьомкіна (уродж. Голіцина) Тетяна Борисівна, Прозоровська-Голіцина (уродж. Трубецька) Марія Петрівна, Пушчин Іван Іванович

Р

Раєвська Анна Михайлівна, Раєвська (уродж. Середкіна) Євдокія Мойсеївна, Раєвська (уродж. Самойлова) Катерина Миколаївна, Раєвська (уродж. Кіндякова) Катерина Петрівна, Раєвська (уродж. Феніна) Олександра Андріївна, Раєвська Олена Миколаївна, Раєвська Софія Миколаївна, Раєвська (уродж. Констан-

тинова) Софія Олексіївна, Раєвський Володимир Феодосійович, Раєвський Микола Миколайович, Раєвський Микола Михайлович, Раєвський Олександр Миколайович, Раєвський Феодосій Михайлович, Рейнеке Михайло Францевич, Репін Микола Петрович, Репнін Василь Миколайович, Репнін Микола Васильович, Репнін Микола Григорович, Репніна Наталія Олександрівна, Репніна-Волконська Варвара Миколаївна, Репніна-Волконська Варвара Олексіївна, Рилсєв Кіндратій Федорович, Рікорд Петро Іванович, Розумовська Варвара Олексіївна, Розумовська Варвара Петрівна, Розумовська Єлизавета Осипівна, Розумовська Катерина Іванівна, Розумовська (уродж. Демешко) Наталія Дем'янівна, Розумовський Кирило Григорович, Розумовський Олексій Кирилович, Ростовцев Яків Іванович, Рукевич Михайло Іванович

С

Салтикова Дар'я Петрівна, Самолов Василь Михайлович, Самолов Микола Олександрович, Самолов Олександр Миколайович, Самолова (уродж. Трубецька) Катерина Сергіївна, Самолова Юлія Павлівна, Свербеєв Дмитро Миколайович, Свербеєв Сергій Миколайович, Свистунов Микола Петрович, Свистунов Петро Миколайович, Свистунова Марія Олексіївна, Сеславін Олександр Микитович, Семенова Катерина Семенівна, Семенова Німфодора Семенівна, Сіверс Карл Карлович, Скавронський Павло Мартинович, Скавронська (уродж. Ангельгардт) Катерина Василівна, Сосницький Іван Іванович, Сперанський Михайло Михайлович, Степова Любов Іванівна, Строганов Григорій Олександрович, Строганов Олександр Григорович, Строганов Олександр Павлович, Строганов Олександр Сергійович, Строганов Павло Олександрович, Строганов Павло Сергійович, Строганов Сергій Григорович, Строганова (уродж. Воронцова) Анна Михайлівна, Строганова (уродж. Трубецька) Катерина Петрівна, Строганова Наталія Павлівна, Строганова Софія Володимирівна, Строганова (уродж. д'Альмеда-Ойєнгаузен) Юлія Петрівна, Стурдза Олександр Скарлатович, Суворов Олександр Аркадійович, Суворова Олена Олександрівна, Сумароков Олександр Петрович, Сумароков-Ельстон Сергій Феліксівич, Сумароков-Ельстон Фелікс Миколайович

Т

Таптіков Дмитро Петрович, Телешова Катерина Олександрівна, Тізенгаузен Василь Карлович, Толстой Федір Андрійович, Толстой Федір Іванович, Толь (уродж. Толстая) Софія Дмитрівна, Трубецька Анастасія Іванівна, Трубецька Дар'я Олександрівна, Трубецька (уродж. Лукашевич) Єлизавета Іванівна, Трубецька (уродж. Лаваль) Катерина Іванівна, Трубецька (уродж. Гіка) Клеопатра Костянтинівна, Трубецька Марія Володимирівна, Трубецька (уродж. Вишневська) Марія Гаврилівна, Трубецька (уродж. Оболянінова) Марія Олександрівна, Трубецька Надія Борисівна, Трубецької Валерій Петрович, Трубецької Володимир Петрович, Трубецької Дмитро Петрович, Трубецької Дмитро Тимофійович, Трубецької Іван Миколайович, Трубецької Іван Юрійович, Трубецької Олександр

Васильович, Трубецької Олександр Петрович, Трубецької Петро Олександрович, Трубецької Петро Петрович, Трубецької Сергій Петрович, Трубецької Юрій Юрійович, Тургенєв Микола Іванович, Тургенєв Сергій Миколайович, Тучков Микола Олексійович, Тучков Олександр Олексійович, Тучков Сергій Олексійович, Тучкова (уродж. Нарішкіна) Маргарита Михайлівна, Тютчев Олександр Іванович

У

Урусов Сергій Семенович

Ф

Фаленберг Петро Іванович, Фігнер Олександр Самойлович, Фонвізін Денис Іванович, Фонвізін Іван Олександрович, Фонвізін Михайло Олександрович, Фонвізіна Наталія Дмитрівна

Ц

Цебриков Микола Романович

Ч

Чайковська Наталія Іполітівна; Черкасов Олексій Іванович, Черткова Єлизавета Григорівна

Ш

Шаховська (уродж. Щербатова) Наталія Дмитрівна, Шаховський Дмитро Іванович, Шаховський Федір Петрович, Шереметьєва (уродж. Салтикова) Анна Петрівна, Шереметьєва Надія Миколаївна, Шишков Іван Федорович, Штейнгель Володимир Іванович, Шувалов Андрій Павлович, Шувалов Іван Іванович, Шувалов Петро Андрійович, Шувалова Варвара Петрівна, Шувалова Катерина Петрівна

Щ

Щепін-Ростовський Дмитро Олександрович

Ю

Юсупов Борис Миколайович, Юсупов Микола Борисович, Юсупова (уродж. Нарішкіна) Зінаїда Іванівна, Юсупова Ірина Олександрівна, Юсупова (уродж. Енгельгардт) Тетяна Василівна, Юсупова (уродж. Рібоп'єр) Тетяна Олександрівна, Юшневська Марія Казимирівна, Юшневський Олексій Петрович

Я

Якубович Петро Пилипович, Якубович Олександр Іванович, Якушкін В'ячеслав Євгенович, Якушкін Іван Дмитрович, Якушкіна Анастасія Василівна

Список фотографій та зображень пам'ятників, могил, надгробних плит декабристів та членів їхніх родин, зібраних О. І. Сорокіною

Прізвище, ім'я, по батькові декабриста (члена його родини)	Місце поховання
Аврамов Павло Васильович	м. Акша, РФ
Барятинський Олександр Петрович	Завальне кладовище, м. Тобольськ, РФ
Батеньков Гаврило Степанович	м. Томск, РФ
Бестужев Микола Олександрович	с. Селенгінськ, Республіка Бурятія, РФ
Борисови Андрій Іванович та Петро Іванович	с. Велика Разводна, Іркутська обл., РФ
Волконський Микола Сергійович	Олександро-Невська лавра, м. Санкт-Петербург, РФ
Горбачевський Іван Іванович	м. Петровськ-Забайкальський, РФ
Давидов Василь Львович	Троїцьке кладовище, м. Красноярсськ, РФ
Завалішина (уродж. Смольянінова) Аполлінарія Семенівна	м. Чита, Забайкальський край, РФ
Кюхельбекер Вільгельм Карлович	Завальне кладовище, м. Тобольськ, РФ
Кюхельбекер Михайло Карлович	с. Баргузін, Республіка Бурятія, РФ
Лепарський Станіслав Романович	м. Петровський Завод (нині – м. Петрівськ-Забайкальський, РФ)
Лунін Михайло Сергійович	с. Акагуй, Нерчинський гірничий округ, РФ
Муравйов Михайло Микитович	Олександро-Невська лавра, м. Санкт-Петербург, РФ
Муравйов Олександр Михайлович	Завальне кладовище, м. Тобольськ, РФ
Муравйова Олександра Григорівна	м. Петровський Завод (нині – м. Петрівськ-Забайкальський, РФ)
Назімов Михайло Олександрович	м. Пеков, РФ
Панов Микола Олексійович	Знаменський монастир, м. Іркутськ, РФ
Поджіо Йосиф Вікторович	Єрусалимське кладовище, м. Іркутськ, РФ
Строганов Павло Олександрович	Олександро-Невська лавра, м. Санкт-Петербург, РФ
Трубельська (уродж. Лаваль) Катерина Іванівна	Знаменський монастир, м. Іркутськ, РФ
Юшневський Олексій Петрович	Лісіхінське кладовище, м. Іркутськ, РФ